Ч. 243 Субота 26 жовтня (7 падолиста) 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:

на цілий рік зр 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року. „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

З Ради державної.

Справа закона для обезпеченя свободи при виборах.

На засіданю Палати послів дня 3 с. м. по приступленю до порядку дневного прийшло під нараду справоздане постійної комисиї для закона карного о пильнім внесеню пос. Барайтера в справі виданя закона о обезпеченю свободи при виборах. Пос. Барайтер предложив вже готовий проект закона і мотивував єго. Над сим внесенем завела ся ширша і цікава дебата.

Насамперед промавляв пос. Шайхер. Бесідник доказував, що внесенє Барайтера вийшло з конечности, а чим закон буде острійший, тим буде і ліпше. Всїх надужить при виборах не усуне ся, але найгірші все-таки спинить ся. Як-рак економічно слабших змушує ся до вибираня против свого переконаня. На погляд бесідника назначено за малі кари як у внесеню більшости так і у внесеню меншости комисиї. Такого чоловіка, що допускає ся фальшованя при виборах, треба би таки дрібочку повісити. Коли-б встав цїсар Йосиф, то він би умів придумати знамениті кари.

Пос. Носке: Зніс би монастирі!

Пос. Шайхер: О то тепер не розходить ся. Цїсар Йосиф знайшов би для таких людий соромливу кару, а то було би замітане улиць. Бесідник розповідав відтак, що він раз сам видів, як один член комисиї, розуміє ся жидівско-лїберальний, взяв в руку картки виборчі, розложив їх і держав так, що другий жидівско-лїберальний член міг видїти, що на них було написано. (Президент взиває бесідника, щоби він не обиджав партий. — Антисеміти противлять ся тому. — Пос. Менґер: „Жидівско-лїберальний“ єсть обидою нашої партиї, а то неприличність.) Шайхер: Не знаю, чи обидою єсть слово „жид“, чи слово „лїберальний“. Не знаю, длятого, в чім тут обида. Видко, що пос. Менґер почув, що таке поступоване, як то, про яке я тут розповів, буває у людий, що єму близькі.... (Менґер: То знову брехня, яка сьвященикови не до лиця). Пос. Шайхер домагав ся ще, щоби в законї був уміщений параґраф проти впливу правительства на вибори а наконець заявив, що жадає, щоби що найменше було ухвалене внесенє меншости пос. Барайтера.

Пос. Перич (зачав по хорватски, кінчив по німецки) доказував конечність такого закона для Дальмациї, де хорватску правну партию уважають формально за вільну, як птиці. — Пос. Леваковский заявив, що не хоче розбирати поодиноких надужить при виборах в Галичинї, бо єму встидно було би наводити тут то, що дїє ся в Галичинї. Він казав, що в законї нема постанови, котра тому, хто допускає ся надужитя, відбирала би право активного і пасивного вибору. Дальше повинна би бути якась постанова против урядника, котрий би при виконуваню своєї власти допускав ся надужитя. Такого урядника треба би усунути з уряду.

Пос. Евг. Абрагамович жалував ся насамперед на теперішний спосіб веденя борби політичної. Замість предметового вияснюваня видимо брутальні напасти на поодинокі особи, на кляси суспільности і народность, замість арґументів виступає клевета і лайка, замість правди перекручуване правди. Веде ся нїби то борбу о права для безправних, а проповідує ся знищене права добре управнених горожан. Радикальні партиї жалують ся найбільше на надужитя при виборах; кожду свою неудачу приписують зараз надужитям при виборах. Хто єсть иншої гадки, той мусить слухати таких слів, як ось ті яких ужив тут пос. Шайхер, котрий таких людий назвав телятами. Бесїдник доказував дальше, що теперішний закон єсть зовсім достаточний, що остаточно кандидата, котрий обіцює вистарати ся о зменшенє податків, о зелїзницю і т. д., можна би також посудити о надужитє виборів.

Пос. Страньский (Молодочех) заявив ся против закона, бо не може погодити ся анї з проектом комисиї, анї з внесенєм меншости. Конфіскувано би ґазети і плякати виборчі для того, що хтось убігає ся о мандат. Закон сей має скорше реакцийне як демократичне змаганє. Практика показує, що у нас в Австриї менше аґітують грішми як иншими впливами. Робітник буде честнїйше вибирати, як властитель більшої посїлости. Батько єсть виборцем в більшій посїлости; син урядником і авансує; не досить мати на оці лиш саму маєтність. В проекті закона нема також згадки о застрашуваню з амвони в церкві. Бесїдник заявляє наконець, що буде голосувати против закона. (Молодочехи: Браво! Браво!)

Промавляв ще комісар правительственний, відтак пос. Копп і наконець вибрано ґенеральних бесїдників: пос. Пініньского за а дра Паттая против проекту. Пос. Страньский поставив тогди внесенє, щоби проект закона відослано до постійної комисиї для закона карного, щоби та погодила его з постановами закона карного против злочину публичного насильства. — По промовах ґенеральних бесїдників ухвалила Палата внесенє пос. Страньского.

2)

ВІДПЛАТА.

(Оповідане з француского Еркмана-Шатріяна).

(Дальше).

На дворі зірвав ся сіроко, рівниною дуло і сумно завивало, а піском і порохом з пустинї несло аж на вершок скали. Вшінци всї ті сильні враженя, котрі мною заволодїли, викликали у мене непереситяжену потребу спаня і лише страх не дав менї заснути. Я представляв собі, як великий Кастаняк в сорочцї витягнув ся з вікна і очима слїдив свою жертву аж до темної глубини пропасти і від того менї кров отигла в жилах

— То він, то він! — повтаряв я наєдно... Колиб він знав, що я був при тім!...

Втім видалось менї, немов би поміст на коридорі скрипів під тихим ходом чоловіка і я оперши ся на локоть став наслухувати.

Остаточно побідила потреба відпочинку і около третьої години я заснув твердим сном.

Пробудив ся я пізно; вітер перестав, а небо було таке чисте і тишина в природї така повна, що я сумнївав ся о своїх спогадах і думав, що то всьо лиш снилось менї. І дивно, я бояв ся пересьвідчити ся о правдивости нічної пригоди. Я пішов до своєї служби і оглядаючи довго кождого недужого удав ся я аж потім до Дїтертра.

Стукаю до дверий.... нема відповіди!... Отвираю; постіль неткнена. Кличу дозорцїв, питаю, де поручник Дїтертр...

Нїхто не бачив его від вчера вечера.

Отже зібравши всю свою відвагу, вступив я до комнати Кастаняка.

Кинувши оком у вікно, побачив я, що нема двох шиб; я чув як блїдну, але скоро опамятав ся і сказав:

— Тож то вітер був в ночи, правда поручнику?

Він сидів тихо опертий ліктями на столї, підпирав обома руками своє костите лице та удавав, що читає книжку. Був цїлком спокійний і обернувши на мене свій мутний зір, показав на вікно та сказав:

— Правда, дві шиби менї збило, дві шиби, ха, ха, ха!

— Здаєть ся, що та комната обернена більше до вітру як другі, чи може ви лишили отверте вікно!

Ледве замітно стягнуло ся лице поручника, але він скоро відповів:

— Нї, було заперте.

— А так!

І я приступив до него, щоби взяти его за живчик та спитав:

— А як з вашим здоровлем?

— Досить добре.

— Справдї... лїпше.... ще мале роздразненє.... Але за 14 днїв, поручнику, будете здорові, ручу вам за то.... Лише що потім мусите устаткувати.... Жадної оковити більше.... так; майте се на тямцї!

Я старав ся надати моїм словам лагідний вираз, але голос мій тряс ся.

Рука того старого негідника, котру я держав, робила на мене вражінє гадини. Я бувби рад утечи, так уперто і якось неспокійно дивив ся він на мене.

То було страшне!

Однако я здержав ся.

Коли я мав вже вийти, завернув ся нагле від дверий, немов би що забув і спитав его:

— Не було у вас поручника Дїтертра?

По его лици перейшов мороз.

— Дїтертр?

— Так... кудись пішов.... від вчера вже нема его і ми не знаємо, що з ним стало ся... Я гадав, що...

— Нїхто у мене не був — відповів сухо, покашлюючи — нїхто!

Потім знов взяв за книгу, а я замкнув за собою двері і був вже сьвято пересьвідчений о его злочинї.

На жаль не мав я доказу.

— Видам его, погадав я собі, вертаючи до своєї комнати, то буде випирати ся; а як буде запирати ся, то який доказ буду я міг подати о дїйстности злочину?... Нїякого!... Моє власне сьвідоцтво не вистане. Погань такого доносу упала би відтак на мою голову і я зробив би собі грізного ворога.

Впрочім таких злочинів не карає закон.

Перегляд політичний.

Комисия буджетова залагодила вчера етат міністерства рільництва і розпочала дискусию над етатом міністерства просьвіти.

Розійшла ся чутка, що Найдост. Архікняг. Мария Дорота приймаючи дарунок від французских дам, брилянтову корону мала висказати бажане, щоби ся корона спочила на голові еї мужа. З компетентної сторони заперечують ту чутку і кажуть, що Найдост. Архікн. не виголошувала ніякої формальної промови, лиш висказала свою радість і подяку за дарунок.

В справі звістного спору о росийску неутральність доносить Germania, що упадок кн. Бісмарка вяже ся з сею справою. Кн. Бісмарк заключивши союз з Австриею предкладав і Росиї такий союз. Цар Александер III. доніс о тім Цісареви австрийскому, котрий знову мав дати в Берлині виразно зрозуміти, що в виду такого поступованя кн. Бісмарка зрікае ся союза з Німеччиною. Се мало причинити ся до упадку Бісмарка. Свого часу говорено о тім, але ніхто тогди тому не вірив. (Ледви чи й тепер можна повірити. *Ред.*).

До Болгариї наїхало множество Вірмен з Туреччини; есть їх там вже кількадесять тисячів, а декотрі позакладали собі склепи в Софії. Від двох неділь однакож перестали вже приїзджати, бо правительство турецке не хоче видавати пашпортів на виїзд за границю.

Новинки.

Львів дня 6 падолиста 1896

— **Доповняючий вибір** одного посла до сойму з міста Львова відбуде ся в понеділок дня 9-го с. м.

— **Директором ц. к. школи ветеринариї у Львові** іменований др. Йосиф Шпільман, досегочасний провізоричний управитель тої школи. — Ся школа числить сего року студентів: на I. році 34, на II-ім 28, на III-ім 22, разом 84; межи тими е 5 Хорватів, 6 Чехів, 2 Болгари і 1 Німець. — З днем 1-го жовтня 1897 р. школа ветеринариї мае бути зреформована після проекту дра Шпільмана головно в двох напрямах: 1) при записї будуть жадати сьвідоцтва зрілости з ґімназиї або школи реальної, через що школа ветеринарийна зрівналась би з школами висшими, а 2) час студий продовжать з трех на чотири роки, в наслідок того розширить ся і плян студий та й уже в буджет державний на рік 1897 вставлено 1.500 зр. на нові сили учительскі.

— **Ц. к. Уряд почтовий** в Тяжеві коло Станиславова закрито з днем 6-го с. м. З тої причини приділила ц. к. Дирекция почт і телеграфів громади і обшари двірскі Тяжів і Павелче до округа доручень ц. к. уряду почтового в Станиславові, а громади і обшари двірскі Майдан і Височанку до округа почтових доручень в Боднарові.

— **Загадочна смерть.** Дня 27 жовтня найдено в Крукеничах, мостиского повіта, о год. 2-ій в ночи трупа 22-лїтного Володислава Косцюлка, тамошного учителя. Найдено его з перестріленою грудию на огородовій лавочцї коло дому, в котрім Косцюлка мешкав. З причини. що не заходить підозріне, аби він сам відобрав собі житє, заряджено судове слїдство. Похорон відбув ся дня 29-го с. м.

Спроневірене в громадскій касї. Перед судом присяжних у Львові розпочала ся нинї розправа против Семена Чопа, війта з Волицї комарової, в сокальскім повітї, обжалованого о спроневірене податкових і громадских гроший та против Корп. Островского, судового дитария в Вишнївчику, а перед тим писаря згаданої громади о співучасть в злочинї. Чоп спроневірив з побраних податків звиж 200 зр., а свое обманьство покрив тим, що випустив з касових книг кілька позиций, до чого помагав ему Островский. Чоп каже, що не уміе читати нї писати і що то всьо зробив Островский, але той боронить ся тим, що Чоп уміе читати, та що він приказав ему сам сфальшувати книги. До розправи покликано 15 сьвідків і вирок видасть трибунал імовірно нинї вечером.

— **Я також!** В Угорщинї оповідають таку веселу пригоду. Соймовий посол Шіколь, вже старушок, не хотів більше послувати, але щоби не сидїти безчинно, почав старати ся о якусь посаду державну, бо гадав, що ему за заслуги положені коло добра народу, належить ся нагорода. Отже пішов до президента міністрів і просив его як давного приятеля з парляменту о надане посади управителя в державних добрах. Міністер вислухав просьби з усьміхом, а відтак сказав до него: „Добре, милий друже, дам вам посаду, яку схочете. Але ви, довголїтний посол, самі знаете, що хто переступив 40 лїт житя, не може одержати державної посади, хиба за дозволом короля. Отже раджу вам, постарайте ся о авдиенцию і просїть короля, щоби вам дав veniam aetatis“. Шіколь услухав ради, надів на себе свій найгарнїйший народний одяг і поїхав до Відня до короля. Коли станув перед королем. завмер ему голос в горлї і він не міг слова промовити. По кількох хвилях мовчаня Цїсар спитав посла, чого бажае. Шіколь вручив Монархови просьбу, а відтак вилепетав: „Ваша королївска Милости! я хотів би мати 40 лїт!“ Цїсар поглянув на него спершу зачудований, але коли кинув оком на письмо і порозумів, о що іде, сказав усьміхаючись: „Я також хотів би мати 40 лїт“.

— **Прикра сцена** лучила ся передвчера пополудни на черновецкім ринку перед маґістратом. На параднім каравані везли покійну К. Тішінґерову, коли нараз караван завадив о шини трамваю і зломила ся вісь. Караван перевернув ся, трумна вилетїла і розбила ся, так, що труп випав також. Можна собі представити, якого страху наробило се поміж зібраною публикою, коли побачили трупа. Як могли, так собі караванярі порадили і занесли трумну до костела, а тимчасом спроваджено другий караван.

— **Міліонова крадіж.** В містї Галь, в Тироли обікрав незвістний доси злочинець властительку господи, Тересу Ангенер. Злодій забрав її готівкою і облїґациями 12.000 зр., дальше дорогоцінности і 9 „книжочок“ каси ощадности в Інсбруцї на суму один міліон 922 тисячів зр. Одна з тих книжочок була виставлена на 847 тисячів зр. друга на суму 737 тисячів. Міліонерка зараз повідомила касу щадничу в Інсбруцї о довершеній крадежи.

— **Спосіб на спосіб.** Один пан війшовши до готелю в Філядельфії, в Америцї, лишив в сїнях парасоль та причепив до него картку з таким написом: „Той парасоль належить до акробата, котрого удар кулака рівнае ся силї 250 парових коний. Зараз вертаю“. По годинї, коли вернув з готелю, дуже здивував ся, побачивши, що парасоля нема, а на его місци лежить картка лежить картка з тими словами: „Картку ту лишае бігун, котрий в одній мінутї перебігае без труду двайцять миль. Цїлком не верну“.

— **Відчит божевільного.** На психіятричній клїніцї шпиталю у Відни мав професор Крафт-Ебінґ виклад о цікавім випадку божевільности. Той виклад був о стілько цікавійший, що професор дозволив божевільному відчитати свої власні поміченя о перебізї і признаках недуги Заки ще впущено до салї божевільного, пояснив др. Крафт-Ебінґ слухателям, в який спосіб дістав ся він до шпиталю. Іменно в часї недавних засїдань Ради державної волочив ся по коридорах парляменту якийсь чоловік, котрий зачіпляв послів і приказував їм, аби вносили в палатї інтерпеляциї, які він уложив на письмі. Вскорі пізнано, що то божевільний і велено відставити его до комісарияту, а звідтам на клїнїку до шпиталя. Тут пізнав в нїм Крафт-Ебінґ старого знакомого, котрого пра-

---

Тому постановив я собі, що радше поєжду і буду неспостережено наглядати за Кастаняком, бо був пересьвідчений, що колись сам зрадить ся. Відтак пішов я до команданта кріпости і просто ему сказав, що поручник Дітертр щез.

На другий день кількох Арабів, що приїхали на торг до Константини продавати зеленину, оповідали, що з Філїпвійльскої дороги бачили висячий на скалах Касбеку у воздусї уніформ та що довкола него лїтало кількадесять хижих птахів.

То був труп Раймунда.

Его віднайдено і при помочи привязаних в горі шнурами Арабів витягнено з великим трудом на скалу.

Офіцири ґарнізону розмавляли два або три дни о тій дивній пригодї і на тисячні способи старали ся витолкувати причину того нещастя. Але потім зійшла бесїда на що иншого і за грою в карти та иншими розривками забуто о всім.

Люди, котрі кождого дня виставлені на небезпечність смерти, не богато журять ся о других: Умре Яков.... прийде Петро на его місце.... Полю несмертельний!

Ось теория звана людскою в практицї: „Ви есьте, то й будете.... бо живучи есьте частию вічного і безконечного естваня“.

— Добре, я буду — але чим? — О то іменно розходить ся.

Нинї поручником при стрільцях, а завтра грудою землї. На то треба уважати.

II.

Посеред загальної байдужности було мое положене невиносиме, а мовчане гнобило мене як докори совісти. Погляд на поручника Кастаняка викликував у мнї напади скажености і якусь неперевитяжену відразу.

При его мутнім поглядї і насьмішливім видї стила менї кров в жилах. Він також часто покрадемци мене підглядав, немов би хотів заглянути менї в глубину душі, а его недовірчиві, підступні очи непокоїли мене.

— Щось підозріває — гадав я — коли-б то певне знав, то я пропав би, бо той чоловік до всього спосібний.

Ті гадки примушували мене безнастанно здержувати ся; на тім терпіли мої працї і треба було за всяку цїну позбути ся того тягару, але як?

Провидїне помогло менї до того.

Одного разу виходив я около третої години по полудни зі шпиталю, щоби піти до міста, коли в дверох надбіг за мною капраль від санїтетів і віддав менї кусник паперу, який був найшов в Раймундовім одїню.

— То картка від дівчини Фатими — говорив капраль — здаеть ся, що она заставляла сїти на поручника Дітертра. Я гадав собі, що то може вам на що придати ся.

То письмо дуже мене здивувало; було дуже коротке і обіймало лише годину і місце сходин, але за те чого я довідавсь з підпису!

— Та-ж то той виклик Кастаняка — говорив я до себе — коли мав найсильнїйші напади: Фатимо, о, Фатимо!... То імя женщини, а та женщина, як видко, любила Дітертра. Хто знае, може то на тоті сходини хотів Раймунд тодї від мене позволеня?... Так, нема сумнїву!... То письмо походить з дня 3 липня.... то той самий день! Бідняга не міг в день вийти зі шпиталю і відважив ся в ночи пустити ся тою грізною стежкою, а там ждав на него Кастаняк!

Роздумуючи так о тих річах зійшов я на долину улицею Бреш і опинив ся скоро напротив цегляного, досить низького склепіня, котрого одна сторона була після всхідного звичаю отверта.

На кінци того склепіня сидів поважно знакомий мій Сіді Гумаіум та довгою деревляною ложочкою мішав з вдоволенем в кипучій водї розмелену, пахущу мокку.

Треба вам знати, що я тому Сіді Гумаіум вигоїв небезпечний лишай, котрого не могли вилїчити арабскі знахорі своїми средствами і амулетами. Той добрий чоловік мав з тої причини для мене поважане і щиру вдячність.

Довкола того склепіня, в котрім містила ся каварня, стояли лавки покриті малими, гарними рогожками, а на них сидїло пять або шість Маврів з хрещеними ногами. На головах мали червоні фези з синими китицями, в устах люльки та мовчки попивали каву і любували ся пахущим димом турецкого тютюну.

Не знаю, що мене нагле товкнуло, щоби порадити ся з Сіді Гумаіум, однако в житю часто лучають ся такі дивні річи, котрих годі витолкувати і котрих причини ніхто не найде.

Отже я вступив поважно до каварнї на велике зачудоване Маврів і сїв на лавцї.

Сіді, удаючи, що мене не знае, подав менї люльку і чарку горячої кави.

Сербаю я так напиток і курю люльку, час поволи минае, аж около 6-ої години вечером роздав ся голос муезіна, що кликав вірних до молитви.

вильно раз на рік приводжено на клініку. Він терпить на унаслїджену т. зв. „периодичну“ божевільність. Від часу до часу попадає в роздразнене і стає такий бистроумний та дотепний, що хто-б его не знав, гадав би, що має до дїла справдї з чоловіком дуже розумним і здоровим. На даний знак професора війшов божевільний до салї і сїв на професорскім кріслї Єсть то чоловік середного віку, з довгим волосєм і бородою та робить вражінє поважного ученого. Коли перечитав кілька речень, зірвав ся нагле і крикнув: „Там хтось сьміє ся. Кому на моїм викладї не подобає ся, нехай вийде“. Професор успокоїв его, впевнив, що всї ждуть нетерпеливо на его відчит і божевільний почав відтак читати о своїй недузї, еї познаках, о психіятриї і еї відношеню до фільософії. Себе назвав фільософом, котрий займає ся також психіятриєю і знає також всї твори професора Крафт-Ебінґа. На его гадку психіятрия не зробила нїчого і з часом мусить уступити місця фільософії. О собі сказав, що знає свою недугу, она називає ся „поступаючий паралїж“ і єсть невилїчима. По відчитї, котрий дуже подобав ся, бо був ясний і дотепний, сказав проф. Крафт-Ебінґ ще кілька слів о житю того недужого. Нещастний походить з Градця, учив ся дуже добре і до 8-ої кляси ґімназияльної був все відзначаючим учеником. Однако перед іспитом зрілости став дуже зле поводити ся і его прогнано зі школи. Від того часу пробовав він ріжного, але нїгде не був довго, бо божевільність на всїх его поступках вибивала своє грізне пятно. Тепер видає він себе за доктора фільософії і в дїрцї від сурдута носить стяжку неістнуючого ордеру. В тім проявляє ся не зарозумілість а почутє власної вартости, бо той чоловік коли-б не був божевільним, міг би займити навіть дуже визначне становище. На жаль его стан безнадїйний. Напади божевільности будуть повтаряти ся чим раз частїйше, аж вкінци він мусить стати жертвою тої недуги, бо на неї лїкарі не мають доси средства.

— **Коли буде на сьвітї найгірше?** Анґлійский ґеоґраф Равенстайн обчислив, що земля не буде могла виживити більше, як 6000 міліонів людий. А тілько людий буде на земли за 284 роки, бо що десять лїт в Европі прибуває на сто людий 8·7 більше, в Азиї 6, в Африцї 10, в Австралїї 30, в Америцї північній 22, а полудневій 15. Таким чином земля за три сотки лїт скаже людям: „Робіть собі, що хочете! Я вас виживити не можу“. Щастє, що ми того часу не дочекаємо.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 6 падолиста. Намістництво заказало привіз ратичної товарини до Долїшної Австриї з многих повітів Галичини і з вижницкого повіту на Буковинї задля пануючої там ратичної зарази.

Петербург 6 падолиста. Амбасадор Нелидов має приїхати тут по інструкциї в справі прискореня спільно з другими державами розпочатих переговорів в Константинопольскій справі.

Арко 6 падолиста. Ґен. Баратієрі зломив вчера праву ногу.

Берлин 6 падолиста. Віденьский поспішний поїзд, котрий вертав австрийский амбасадор Седеній, наїхав на стациї Віндішдрехна на льокомотиву товарового поїзду. Кілька ваґонів розбило ся. З людий нїхто не потерпів.

Переписка зі всїми і для всїх.

☛ Звертаємо ся з просьбою до наших пп. промисловцїв, ремісників, купцїв і крамарів на провінциї, щоби були так добрі і в своїм власнім інтересї подавали нам свої адреси до оголошеня. Нехай довідає ся про них ширший сьвіт. Нас допитувано сими днями н. пр. за адресами ткачів, килимкарів, різбарів і взагалї промисловцїв, що займають ся виробами з девева на провінциї, а ми на жаль не могли подати анї одної адреси. А працї то не коштує богато подати свою адресу, тим більше, що ми помістимо еї безплатно; лиш кореспондентку за два крайцарі і кілька слів на нїй, ось н. пр. так: Н. Н. (імя і назвиско). ткач в К. (назва місцевости; коли в більшім містї, то ще й назва улицї та число дому), виробляє всїлякого рода полотна, обруси, ручники і т. д.

Н. Войц. в Зав.: У Львові нема фабрики таких коробок, як н. пр. на шварц, смаровило і т. п.; єсть в Сколїм. Там виробляє їх коробочник Прайс, жид. Адреса: Preiss, Schachtelfabrikant, Skole. Друга така фабрика: S. Borgenicht у Вадовицях. — **А. Г. в Бер.:** Богато би говорити. Будемо старати ся в коротких словах річ Вам пояснити: Одною з найважнїйших ознак образованої мови єсть то, що она може словами віддати всї тонкости в понятях. Наша мова аж надто богата в слова, щоби то могла робити, а коли иноді не робить того, то длятого, що єсть в початках свого розвою і люди ще не навикли до правильного і одностайного уживаня деяких слів. Тим пояснює ся, длячого у нас міняють часто слова „казка“ і „байка“. Казка а байка не єсть одно і то само, а до неправильного їх уживаня причиняє ся крім повисшої причини, ще й вплив польскої мови, в котрій ріжниця обох тих понять затерла ся. Казкою треба називати довше оповіданє (прозою) повне буйної уяви, яке склало ся в народї за непамятних часів і переходить з уст до уст від одного поколїня до другого. Байкою же називає коротке оповіданє звичайно стишком (рідше прозою) утворене штучно письменними людьми, в котрім замість людий виступають звірята. Слову „байка“ відповідає н. пр. нїмецке Fabel, а слову „казка“ нїмецке Märchen. Небилицями знов називаємо коротенькі звичайно сьмішні оповіданя про якісь подїї, котрих нїколи не було, а часто навіть і не могло би бути, хоч оповіданє на перший погляд дуже подібне до правди. Того рода оповіданя називаємо чужим словом „анекдотами“. Але по що уживати чужого слова, коли єсть своє, дуже добре і краснє? Так само маєсь річ що до невідповідного уживаня слів: приповідка, приказка і пословиця. „Приповідка“, то мудрість, фільософія народна, взята з ріжних хвиль житя і уложена короткими словами, котрої приміняє ся до житя. Замість слова „приповідка“ уживає ся у нас часами слово „пословиця“; але нам бодай видить ся, що се слово і не взяте безпосередно з народу і не відповідає так добре понятю, як слово „приповідка“, котре каже, що щось дїйстно приповідає ся до житя. Слово „пословиця“ вказує скорше на якесь таке слово, котре хиба слїдує по другім слові. А звістно, що суть люди, котрі мають ту впрочім непохвальну навичку, що повтаряють часто одно і то саме слово майже за кождим, що другим словом в бесїдї, н. пр.: каже; кажу; ая; бо йє; тєє там, як його і т. д. (У Поляків н. пр. panie dobrodzieju, bdzieju і т. т.) Таке повторюванє єсть ознакою тупого або лїнивого мисленя. Слово „прислівє“ єсть взяте живцем з польского. „Приказками“ знов можна би назвати якісь правила, взяті з житя і примінені до него, котрих при нагодї уживає ся в бесїдї для приміру або порівнаня. Слово се відповідало би може чужому слову „афоризма“. Звичайно однакож уживає ся сего слова на означенє сьмішних але можливих анекдот, а „приказувати“ значить тілько, що розповідати анекдоти. — Чи Вам сего стане? — **М. Мак в Лав.:** 1) Чи той парогон, котрого опис ми не давно подали в „Добрих радах“, де виробляють — того не знаємо. Єсть недавний американьский винахід, котрого уживають головно американьскі подорожуючі фотоґрафи, котрі потребують часто парогоненої води, а не можуть еї денебудь дістати. Впрочім той кітлик єсть так легкий до зробленя, що зробить Вам его кождий бляхар, коли єму все докладно розкажете і такої містоти, якої схочете. — 2) Льоґіка (стара), Ільницкого, фізика (стара) Полянького, аритметика (стара) Огоновского; книжок сих не можна дістати, хиба по антикварнях. Зоольоґія (нова) Верхратского 70 кр. Більших словарів, латиньского і грецкого нема. — **Денис зпід Дрогобича:** Відповідь дістанете пізнїйше.

Всї встали, погладили вус і поволи пішли до мечету.

Вкінци я лишив ся сам.

Сіді Гумаіум, розглянувши ся неспокійно довкола, наблизив ся до мене та наклонивсь, щоби поцїлувати мене в руку.

— Що вас веде, милостивий пане, до мого бідного домку?... Чим можу вам послужити?

— Можете мене запізнати з Фатимою?

— З Фатимою, тою Маврийкою?

— Так.

— Милостивий пане, на імя вашої матери прошу вас, не ідїть до тої жінки!

— Чому?

— То погибель для вірних і невірних, она-ж знає чари, котрими убиває.... Не ходїть до неї.

— Сіді Гумаіум, моя постанова рішуча. Кажете, що Фатима знає чари?... Ну, то я маю ще більші; еї чари приносять смерть, мої житє, молодість і красу! Скажіть їй то Сіді Гумаіум, скажіть їй, що при моїм приходї щезають зморщки старости, скажіть, що я найшов зерняте з Євиною яблока — з того яблока, котре від віків засуджує нас на смерть — що я ті зернята засадив і що з них виросло дерево житя, котрого райскі овочі додають принади вічної молодости! Скажіть їй, що та, котра вкусить того овоча, хоч була би стара, погана і поморщена як чарівниця, стратить морщки, що еї тїло вибілїє і змякне як лелїя, уста стануть рожеві і пахучі як у царівни, а зуби білі та лискучі як у молодого шакаля.

— Але-ж милостивий пане — скрикнув мусулманин — атже ж Фатима не стара; противно она молода і хороша, навіть така пречудна, що й султан нею не повстидавсь би!

— Знаю.... она не стара, але може постаріти і я хочу еї бачити! Памятайте Сіді Гумаіум на ваші обіцянки.

— Як така ваша воля, милостивий пане, то зайдїть сюди завтра о тій годинї, але памятайте на то, що вам говорю: Фатима уживає на зло своєї краси.

— Не бійте ся, не забуду.

І подавши єму руку відійшов я так, як прийшов з піднесеною головою і поважним ходом.

Представте собі, з якою нетерпеливостию дожидав я тої години сходин з Сіді Гумаіум; я не міг заволодїти собою і сто разів перейшов подвірє, чекаючи на голос муезіна, поздоровлюючи всїх перехожих а й з вояком на вартї розмавляючи, щоби убити час.

Вкінци роздав ся в воздусї спів стихів корана та поніс ся з мінарету до мінарету над лїнивим містом.

Я побіг до улицї Бреш; Сіді Гумаіум як раз замикав свою каварню.

— А що? — спитав я віддихаючи тяжко.

— Фатима жде на вас.

Потім замкнув двері і мовчки пустив ся улицею поперед мене.

Небо палало ярким блеском. На прохожих немов відбивали ся образи сумних високих домів, осьвітлених тут і там проміном сонця.

Сіді Гумаіум ішов дальше не оглядаючи ся, а довгі рукави его свити майже волочили ся по земли; при тім чув я, як відмавляв шепотом якісь арабскі молитви.

(Конець буде).

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера